

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettelyt>Siviilioikeudelliset menettelyt>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Tämän sivun alkukielistä versiota [PL](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

puola

Swipe to change

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?**Puola****1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?**

Puolassa siviiliasiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa (*sądy powszechne*) ja korkeimmassa oikeudessa (*Sąd Najwyższy*) (ks. Tuomioistuinjärjestelmät jäsenvaltioissa - Puola), elleivät ne kuulu erityistuomioistuinten toimivaltaan.

Tuomioistuinten toimivallasta säädetään siviiliprosessilain (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) 16–18 ja 27–46 §:ssä.

Alioikeuksissa (*sądy rejonowe*) siviiliasioita käsitellään seuraavissa jaostoissa:

Siviiliasiat

Perhe- ja lapsiasioiden jaosto (perheasioita käsittelevät tuomioistuimet, *sądy rodzinne*) käsittelee perheeseen ja huoltajuuteen liittyvät asiat, alaikäisten tekemiin rikoksiin liittyvät asiat, alkoholi-, huume- tai psykiatrierippuvaisten hoitoon liittyvät asiat sekä muut asiat, jotka lainsäädännön nojalla kuuluvat holhousasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan.

Työoikeuden- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto (työtuomioistuimet, *sądy pracy*) käsittelee työoikeuteen ja sosiaalivakuutuksiin liittyvät asiat.

Kauppajaosto (kauppatuomioistuimet, *sądy gospodarcze*) käsittelee yritysten väliset liiketoimintaan liittyvät asiat kauppa- ja siviilioikeuden alalla, yritys-suhteisiin tai kumppanuuksiin liittyvät asiat, yritysten johtoryhmien jäseniä vastaan näiden kansalliseen tuomioistuinrekisteriin tekemistä vääristä ilmoituksista nostetut kanteet, yrityksiä vastaan ympäristövahinkojen lopettamiseksi nostetut kanteet ja konkurssiasiat.

Kiinteistörekisterijaosto ylläpitää kiinteistörekisteriä ja käsittelee kiinteistörekisterimenettelyihin liittyvät siviiliasiat.

Puolan aluetuomioistuimilla (*sądy okręgowe*) on vastaavat jaostot, lukuun ottamatta kiinteistörekisterijaostoa ja perhe- ja lapsiasioiden jaostoa.

Aluetuomioistuinten siviiliasioita käsittelemään erityisesti avioeroon, asumuseroon ja asumuseron päättämiseen, avioliiton mitätöintiin sekä avioliiton olemassaolon tai sen puuttumisen vahvistamiseen liittyviä asioita samoin kuin ulkomaisten tuomioistuinten perheasioissa antamien tuomioiden julistamisen täytäntöönpanokelpoisiksi.

Varsovan aluetuomioistuimeen kuuluvat lisäksi seuraavat jaostot:

Kilpailu- ja kuluttajansuoja-asioiden tuomioistuin (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), jonka toiminta-alaan kuuluvat monopolististen käytäntöjen ehkäisemiseen ja energia-alan sääntelyyn liittyvät asiat.

Yhteisön tavaramerkejä ja yhteisömalleja käsittelevä tuomioistuin (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*) käsittelee asioita, jotka liittyvät teollismallien ja tavaramerkkien loukkauksiin tai epäilyihin loukkauksiin, yhteisömallin mitätöintiin, tavaramerkin voimassaolon päättämiseen tai mitätöintiin sekä tavaramerkkiloukkauksen seurauksiin.

Lisäksi Lublinin alioikeus nimettiin 1.1.2010 toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi käsittelemään sähköisesti muiden alioikeuksien toimivaltaan kuuluvat saatavien perintää koskevat asiat.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asiat käsitellään ensimmäisessä oikeusasteessa pääsääntöisesti alioikeudessa. **Alioikeudet** ovat toimivaltaisia kaikissa asioissa lukuun ottamatta tiettyjä lain mukaan aluetuomioistuinten toimivaltaan kuuluvia asioita (siviiliprosessilain 16 § ja 507 §).

Aluetuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat siviiliprosessilain 17 §:ssä luetellut asiat:

1) muihin kuin omistusoikeuksiin liittyvät asiat ja niiden yhteydessä esitetyt omaisuusvaateet, lukuun ottamatta

vanhemmuuden vahvistamiseen tai kiistämiseen, isyyden tunnustamisen mitätöintiin sekä adoption purkamiseen liittyviä asioita;

2) **tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suojaamiseen liittyvät asiat, keksintöihin, pikkupatentteihin, teollismalleihin, tavaramerkkeihin, maantieteellisiin merkintöihin ja integroitujen piirien piirimalleihin liittyvät asiat ja muun aineettoman omaisuuden suojaamiseen liittyvät asiat;**

3) **lehdistolain** nojalla nostetut kanteet;

4) varallisuus oikeuteen liittyvät asiat silloin, kun riidan kohteen arvo on yli 75 000 Puolan zlotya, lukuun ottamatta asioita, jotka liittyvät **elatusapuun, hallinnan loukkaukseen, puolisoiden omaisuudenjakoon tai kiinteistörekisterin tietojen oikaisemiseen oikeusaseman mukaisiksi sekä saatavien perintään liittyviä asioita, jotka käsitellään sähköisissä menettelyissä;**

5) tuomion antaminen osuuskunnan jakamista koskevan päätöksen sijaan;

6) sellaisten yritysten tai organisaatioyksiköiden johtojen tekemien päätösten kumoaminen tai mitätöiminen tai puuttumisen toteaminen, jotka eivät ole oikeushenkilöitä mutta joille on myönnetty oikeustoimikelpoisuus lain nojalla;

7) epäreilun kilpailun ehkäiseminen ja torjuminen;

8) **lainvastaisen lopullisen tuomion antamisesta aiheutuneen vahingon korvaaminen.**

Aluetuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat lisäksi muun muassa seuraavat:

1) esteellisyyteen liittyvät asiat;

2) valtion omistamien yritysten toimintaa koskevat riita-asiat yrityksen hallituksen ja johtajan välillä, yrityksen johtajien ja perustajien välillä sekä yrityksen johtajien ja valvontaelimen välillä;

3) ulkomaisten tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen (siviiliprosessilain 1148 §1 ja 1151 §1).

Varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on täsmennettävä kanteessa riidan kohteen arvo, paitsi jos riidan aiheena on tietty rahamäärä.

Jos kantaja esittää rahallisia vaatimuksia, vaikka vain muun vaatimuksen vaihtoehtona, niissä ilmoitettu rahamäärä vastaa riidan aiheen arvoa.

Muissa varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on siviiliprosessilain 20–24 §:n mukaan täsmennettävä riidan kohteen arvo ilmoittamalla kanteessa tietty rahamäärä.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Ks. kohta 2.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Puolan siviiliprosessilain on määritelty neljä erilaista tuomioistuimen toimivallan lajia: yleinen (27–30 §), vaihtoehtoinen (31–37 §), yksinomainen (38–42 §) ja erityinen (43–46 §).

Alueellista toimivaltaa käsitellään tarkemmin kohdassa 2.2.1–2.2.3.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Yleinen alueellinen toimivalta

Kanne on nostettava vastaajan kotipaikan alueellisesti toimivaltaisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 27 §).

Siviiliprosessilain 25 §:n mukaan luonnollisen henkilön kotipaikka on kunta tai kaupunki, jossa henkilö oleskelee vakituisesti. Jos vastaajan kotipaikka ei ole Puolassa, yleinen toimivalta määräytyy vastaajan oleskelupaikan mukaan, ja jos sitä ei ole tiedossa tai se ei sijaitse Puolassa, kanne on nostettava siellä, missä vastaaja on viimeksi asunut Puolassa.

Kanne valtiovarainhallintoa vastaan on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee riidan osapuolena olevan organisaatioyksikön rekisteröity toimipaikka. Jos valtiovarainhallintoa edustaa syyttäväviranomainen (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee kanteen kohteena olevasta organisaatioyksiköstä vastaavan syyttäväviranomaisen rekisteröity toimipaikka.

Kanteet muita oikeushenkilöitä ja sellaisia yksiköitä vastaan, jotka eivät ole luonnollisia henkilöitä, on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella niiden rekisteröity toimipaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 30 §).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Ks. kohta 2.2.2.1.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Vaihtoehtoinen alueellinen toimivalta sallii kantajan tietyissä tapauksissa valita tuomioistuimen. Kantaja voi tällöin nostaa kanteen joko yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai siviiliprosessilain 32–371 §:ssä määritellyssä muussa tuomioistuimessa.

Vaihtoehtoista alueellista toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

elatusapusaatavia, vanhemmuuden vahvistamista tai muita vastaavia asioita koskevat kanteet voidaan nostaa edunsaajan kotipaikan tuomioistuimessa;

yritykseltä voi hakea saatavia nostamalla kanteen yrityksen pää- tai sivutoimipaikan tuomioistuimessa sen mukaan, liittyykö kanne pää- vai sivutoimipaikan toimintaan. Tämä ei kuitenkaan päde silloin, kun syyttäväviranomainen edustaa valtiovarainhallintoa lain nojalla;

sopimuksen olemassaolon vahvistamista, sopimuksen täytäntöönpanoa, irtisanomista tai mitätöintiä sekä sopimuksen täyttämättä jättämisestä tai puutteellisesta täyttämisestä vaadittavia korvauksia koskevat kanteet voidaan nostaa tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen riidan kohteena olevan sopimuksen suorituspaikassa; epäselvissä tapauksissa sopimuksen suorituspaikka on voitava todistaa asiakirjalla;

vahingonkorvauskanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella vahinko on tapahtunut;

asian käsittelymaksua koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella oikeudellinen edustaja on käsitellyt asian;

kiinteistön vuokraukseen (*najem* tai *dzierzawa*) liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee;

velkakirjaan tai laskuun perustuvaa vaatimusta koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella maksupaikka sijaitsee. Useaa henkilöä velvoittava velkakirja tai laskua koskevan kanteen voi nostaa joko maksupaikan tuomioistuimessa tai velkakirjan tai laskun hyväksyjän tai antajan sijaintipaikan yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa;

työoikeuteen liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työ on suoritettu, suoritetaan tai oli tarkoitus suorittaa, tai tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työpaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 461 §:n 1 momentti).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tuomioistuimen **yksinomainen toimivalta** tarkoittaa, että jokin asia voidaan käsitellä vain laissa määritellyssä tuomioistuimessa. Yksinomaisesta toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

kiinteistön omistusta tai muita kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia sekä kiinteistön hallintaa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee; jos riita koskee rasitetta, toimivalta määräytyy rasitteen kohteena olevan kiinteistön sijaintipaikan mukaan;

perimystä, lakiosaa sekä testamenttilahjoituksia tai -määräyksiä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella sijaisi testamentintekijän viimeinen tavanomainen asuinpaikka, ja jos testamentintekijän kotipaikka Puolassa ei ole tiedossa, tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella perintö tai sen osa sijaitsee;

osuuskunnan, avoimen yhtiön, yrityksen tai yhdistyksen jäsenyyttä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella rekisteröity toimipaikka sijaitsee;

avioliittoa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella puoliset ovat viimeksi asuneet, jos vähintään toisella heistä on edelleen asuinpaikka tai tavanomainen asuinpaikka kyseisellä alueella. Jos tällaista perustetta ei ole, yksinomainen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella vastaaja asuu, ja jos sitäkin perustetta ei ole, tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu;

vanhempien ja lasten sekä adoptoijan ja adoptoidun välistä suhdetta koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu, ellei ole mitään perustetta soveltaa kanteen nostamiseen yleisiä toimivaltasäännöksiä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Erityinen toimivalta tarkoittaa, että toimivaltainen tuomioistuin voidaan erikseen määritellä lainsäädännössä mainituissa tilanteissa:

Kantajalle on myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Jos asia voi kuulua usean eri tuomioistuimen toimivaltaan tai jos kanne on nostettu useampaa osapuolta vastaan siten, että yleistä toimivaltaa koskevan lainsäädännön mukaan on olemassa useita toimivaltaisia tuomioistujia. Näin on myös silloin, kun kiinteistö, jonka sijainnin perusteella toimivaltainen tuomioistuin määräytyy, sijaitsee usean tuomioistuimen toimivalta-alueella.

Molemmille osapuolille on sopimuksen tai yhteisen hakemuksen perusteella myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Osapuolet voivat kirjallisesti sopia, että ne saattavat tiettyyn oikeussuhteeseen liittyvän jo vireillä olevan riita-asian tai tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevän riita-asian sellaisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jolla ei ole lain nojalla alueellista toimivaltaa. Tällöin kyseisellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta, elleivät osapuolet ole toisin sopineet tai ellei kantaja ole esittänyt saatavien perintään liittyvää vaatimusta sähköisessä menettelyssä. Osapuolet voivat myös kirjallisella sopimuksella rajoittaa kantajan vapautta valita tällaisissa riita-asioissa usean toimivaltaisen tuomioistuimen välillä.

Osapuolet eivät kuitenkaan voi muuttaa yksinomaista toimivaltaa.

Oikeuspaikkaa koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti, joko osana tiettyä asiaa koskevaa sopimusta (oikeuspaikkalauseke) tai erillisenä sopimuksena.

Työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioissa toimivaltainen tuomioistuin voi osapuolien yhteisestä hakemuksesta siirtää asian toiseen, samanarvoiseen, työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioita käsittelevään tuomioistuimeen, jos se on tarkoituksenmukaista.

Ylemmän oikeusasteen tuomioistuin tai korkein oikeus nimeää toimivaltaisen tuomioistuimen.

Jos toimivaltainen tuomioistuin ei voi käsitellä asiaa tai ryhtyä muihin toimiin jonkin esteen takia, ylemmän oikeusasteen tuomioistuin nimeää toisen tuomioistuimen. Tämä on mahdollista vain silloin, kun jokin este, kuten tuomarin esteellisyys tai ylivoimainen este, estää asian käsittelyn.

Korkeimman oikeuden on nimettävä tuomioistuin, jossa asia käsitellään, jos alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta ei voida olosuhteiden takia määritellä siviiliprosessilain nojalla (siviiliprosessilain 45 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityistuomioistuimia ovat hallintotuomioistuimet (*sądy administracyjne*) ja sotilastuomioistuimet (*sądy wojskowe*).

Sotilastuomioistuinten toimintaa säätelee 21.8.1997 annettu laki sotilastuomioistuinten organisaatiosta. Nämä tuomioistuimet käsittelevät yleensä Puolan puolustusvoimissa tapahtuneita rikoksia. Muita asioita voidaan saattaa niiden käsiteltäväksi vain lain nojalla.

Hallintotuomioistuinten toimintaa säätelee 25.7.2002 annettu laki hallintotuomioistuinten organisaatiosta. Hallintotuomioistuimet jakavat oikeutta valvomalla viranomaisten toimintaa sekä ratkaisemalla paikallisviranomaisten ja valtionhallinnon viranomaisten välisiä toimivaltakiistoja. Poikkeustapauksessa hallintotuomioistuin voi käsitellä siviilioikeudellisen riidan osana sille kuuluvaa viranomaisten toiminnan valvontaa.

Alheeseen liittyviä linkkejä

Oikeusministeriö (englanniksi)

<https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>

Luettelo yleisistä tuomioistuimista Puolassa (osoitteet)

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Päivitetty viimeksi: 12/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.